

tenga fundamento, por lo mismo que por otro conducto nos consta que Carlos estaba en posesión de ella el 12 de Junio.

En efecto, Wratislaw—*carta* LXII—escribe que Peterborough le ha asegurado que la escuadra estará sobre el 24 de Mayo en Barcelona, por lo cual le ruega que lo tenga todo dispuesto para la partida. Carlos contestando esta carta el día 11 de Junio—*carta* LXIII—se burla de las excusas de Peterborough, de las cuales, empero, deduce que no es tan malo como creía y que sabe poner al mal tiempo buena cara—*página* 177—pero en esta carta no hace la menor alusión á la orden del 28 de Abril, y esto que en ella hay una afirmación gravísima, pues Carlos le dice á Wratislaw: «*parece que los aliados reprueban los discursos de Peterborough*» (1).

S. SANPERE Y MIQUEL.

QUELCOM PERTOCANT A LA GUERRA DELS DOS PERES

Una de les planes més interessants de l' història del Regne d' Aragó, es sens dubte la que fá referencia á la guerra començada al any 1356 entre 'ls dos Peres, lo Rey d' Aragó y lo Rey de Castella, per haver apressat lo capitá de la marina catalana Francesch de Perellós dues naus genoveses en ayguas de Cadiz, trovantse Pere I á Sanlúcar de Barrameda, y acabada al any 1361 ab lo tractat de pau firmat á Deza mediant les gestions d' un Llegat Pontifici, 'ls bons oficis d' en Bernat de Cabrera y 'ls concells del comte de Trastámara.

Es curiosa sobretot la diversa manera ab que contan les etapes d' aquella enconada lluyta aixis los Srs. Catalina García en son llibre *Castilla y León* y Fernandez Duro en lo seu titolat *La marina de Castilla* (2), basantse especialment ab la crónica contemporanea d' en Lopez de Ayala qui va guerrear á favor del Rey Castellá, com los Srs. Balaguer y Bofarull en sas Històrias de Catalunya, apoyantse també particularment en la *Cronica del Rey en Pere* que 's cregué ésser escrita per ell mateix fins que 'l Sr. Coroleu en un article publicat á *La España Regional* (3) descobrí al autor de dita crónica ab l' exhibició d' una importantíssima carta del Monarca á en Bernat de Coll (4) ab la que 's veu que aquest, tan testimoni presencial dels fets de la guerra susdita com en Lopez de Ayala, escrigué la famosa crónica del Rey Aragonés seguint les instruccions per aquest á ell donades.

(1) *Página* 181.

(2) Tomos de l' *Historia de España de la Real Academia de la Historia*.

(3) *Cuadern* 18 del tomo 3. Any 1887.

(4) Datada á S. Cugat del Vallés, als 8 d' Agost de 1375.

«En les passions, diu 'l Sr. Fernández Duro, ni hi exerceixen influència 'l temps ni les circumstancies: Espanya es una y veus aquí que escriptors d'una y altra de les regions allavors contendents, narren ara 'ls successos com si haguessin heretat los sentiments dels adversaris.»

D' aquesta visió del apassionament, no se n' aprofita pas dit historiador disposantse á relatar ab fredor aquella guerra *igne et gladio* segons expressió d' un antich cronista, *fet gran* com lo judica en Pere IV en la referida carta; ans dona tota la preferència á la narració d' en Ayala, «historiador que tenim per puntual y veracissim y que fou ademés testimoni y actor de dits successos», (1) com si 'l Rey Ceremoniós «quins relats trovem cada día justificats per innombrables documents» (2) y en Bernat dez Coll, no reunissin les mateixes favorables circumstancies.

Les paraules transcrites del seriós é independent historiador senyor Coroleu afirman la autoritat de la Crónica del Rey en Pere, y si no n' hi ha prou de lo exposat pera orientarse en aqueix afer, végis lo que diu 'l Sr. Catalina Garcia (3) «Aixis se frustrá aquella campanya naval començada ardurosament per Pere I y *ab igual resolució* sostinguda pel Ceremoniós, semblant extrany que no tingués un fi més sagrant y autoritzan lo ocorregut el que ab dos rivals se creguessen victoriosos».

Ab lo dit n' hi ha prou pera que 's comprega com aná tot alló. Pera 'ls detalls cal llegir la Crónica del Rey en Pere IV; que creguin los que no l' hagin fullejada que 's curiosissima y eloqüent en molt alt grau.

Nos ha suggerit aquestes consideracions, lo document que creyém inédit y que publiquem mes avall, extret per nosaltres fidelment del *Llibre dels Privilegis de Tarrassa* (4) y no incluit en la transcripció que ferem d' aquest llibre per no esser d' interés local com los altres documents en ell traslladats.

Lo rey en Pere havia convocat Parlament general á Lleyda 'l 4 de Febrer de 1357, segons se veu per la carta que endressá desde Zaragoza y als 14 de Janer de dit any als prohoms de Barcelona, Lleyda, Girona, Tarragona, Menorca, Cervera, Perpinyá, Vilafranca, Puigcerdá, Berga, Vilafranca de Conflent, Arbucias, etc. (5) y 's diu també en lo document referit.

Los pobles estaban exhausts y despoblats y repugnaban en lo de imponerse més sacrificis després dels molts ja fets, en tal manera que

(1) Catalina Garcia. Ob. cit.

(2) Coroleu. Art. cit.

(3) Ob. cit. plana 200.

(4) Volum tercer de la nostra Biblioteca Histórica Tarrasense.

(5) Cortes de los antiguos reinos de Aragón y de Valencia y Principado de Cataluña. Tomo 1.º, 2.ª parte, plana 504. Real Academia de la Historia.

de quatre anys en aquella part havian donat al Rey més de 300,000 lliures (1), més ab tot y aixó acordaren oferirli 70,000 lliures (2) pera pagar la gent de cavall, y allavors en Pere IV otorgá aqueix Privilegi quin context dona idea del estat de coses d' aquella época.

Veusel aquí: (3).

PRIUILEGI ATORGAT PER LO REY EN PERE A LAS UNIERSITATS, CIUTATS, VILES Y LLOCHS REALS DE CHATALUNYA QUI CONTRIBUIYRIEN EN LO SUBSIDI CONTRA LA GUERRA DE CASTELLA EN QUE SIEN EXEMPS DE DONAR COMPTE DE LES IMPOSITIONS Y ALTRES COSES MES LLARGAMENT EN DIT PRIUILEGI CONTENGUES.

«En nom de Deu e de la sancta e no departible trinitat pare e fill sanct sperit e de la verge madona sancta Maria mare de nostre senyor Jesuqrist sia Amen, com per lo molt excellent princep e senyor en Pere per la gratia de Deu Rey de Arago de valentia de malorques de Sardenya e de corsega comte de Barcelona de Rosello e de Scrdanya fos estat manat parlament á les uniuersitats ciutats e viles e llochs Reals de Cathalunya e per lo dit senyor fos significat die al dit parlament en la ciutat de lleyda en lo quart dia del present mes de febrer del any de la natiuitat de nostre senyor mil trescents cinquanta set spetial per donar al dit senyor consell e ajuda sobre lo fet de la guerra que al Rey de castella mouia e de fet feya contra lo dit senyor. E per raho del dit parlament fossen ia stats en la dita ciutat de lleyda los sindichs de las uniuersitats de les dites ciutats viles e llochs reals e en la dita ciutat viles e llochs reals. E en la dita ciutat no fos lo dit senyor personalment mas fossen aquí presents per part del dit senyor... Pare en crist en Pere per la gratia de Deu bisbe doscha canceller del dit senyor Rey E los honrats en Bernat de thous micer Bernat dolzinelles e en Berenguer de relat concellers del dit senyor los quals presentaren als dits sindichs una lletra del dit senyor Rey de crehensa per lo dit senyor Rey á ells comanada per vigor de la qual dixeren als dits sindichs quel dit senyor per raho del gran perill en lo qual lo regne de Arago serie si ell del dit regne partia. Per ço com lo dit Rey de castella ab gran poder de gents a cauall e a peu cre en los llochs seus de la frontera vahins del dit regne de Arago per entrar e donar dany en aquell e encara per gran iniuria y desonor que serie al dit senyor E a tots sos sostmesos si ell en aquell cars pertie del dit Regne

(1) En Balaguer, trayentho d' en Zurita y en Feliu de la Peña, diu que foren 300,000 sous.

(2) També diuen los citats historiadors que foren 70,000 sous, ben erradament com se veu.

(3) Ha d' advertirse que 'ls blancs que s' observan en mitj d' aquest document, hi son igualment á la copia traslladada al *Llibre de Privilegis de Tarrassa*, d' ahont trayem lo present trassumpte.

de Arago car los enemichs seus dexarian fama que ell partia es lleuua del dit Regne per dubte e pahor de ells. E per moltes daltras rasons per ells dites per vigor de la dita crehensa quel senyor Rey pregaua los dits sindichs quel aguessen per escusat com personalment no cre vingut al dit parlament e com per complir y tenir aquell parlament en lloc seu haguès tramesos los demunt dits canceller o concellers seus. Per ço dixen ven que lo dit senyor porrogaue lo dit parlament tro al deuuyten die del dit mes de febrer e en apres presentaren als dits sindichs una apres altra duas lletras en les quals lo dit senyor pregaua los dits sindichs que ells ab los dits canceller concellers seus volguessen tractar y fer tal ajuda quel dit senyor pogues hauer é iustar caualleria en tant gran quantitat E poder ques pogues combatre ab lo dit Rey de castella a sa honor e son saluament E de la terra com lo dit senyor Rey hauie finalment acordat e determinat per millor de combatres ab lo dit Rey de castella e de posar son fet al Juy de Deu que allongar la dita guerra ne sofrir quel dit Rey li entras en sa terra e poch apres fossen per los dits canceller e consellers del dit senyor Rey presentados a quiscun dels dits sindichs particularment e de partida E no axi com ha sindichs mas axi com singulars persones sengles lleteres del dit senyor en quel manaue que com ell volgues hauer de cascun dells consell sobra al fet de la dita guerra de castella E altres afers que cascun dells fos ab lo dit senyor en lo lloch de sarrayena hont ell personalment serie E apres cascun dels dits sindichs axi com asingulars fos ab lo dit senyor en lo dit lloch de sarrayena en lo qual lloch lo dit senyor... aells per semblant manera de la demunt dita la sua venguda a la ciutat de lleyda pregant aquells effectadament e cara que com fossen tornats a la dita ciutat de lleyda vullen hauer sguart a la necessitat e perill en que ell e los regnes seus specialment de Arago y de valentia eren posats per raho de la dita guerra com lo dit Rey de castella de fer enteses aquell al dit senyor de tot... asisi fer o podia e hont encara sguart a la gran naturalesa que les uniuersitats demunt dites... tos temps. . e amostrada al dit senyor e a llurs antaressos E en llurs necessitats fassen a ell talla ajuda per que ell pogues hauer tal sfors e tanta caualleria que sens escandol e perill seu e de sa terra E de sos sotmesos se pogues combatre ab lo dit Rey car hauia speransa en Deu que ab la dita batalla deixa bona fi a la dita guerra. E apres los dits sindichs tornats a la dita ciutat de lleyda per raho del dit parlament lo qual per lo dit senyor Rey tro al dimars de carnastoltes ere stat allongat trobaren En la dita ciutat los damunt dits honrador pare en crist bisbe de osha e honrats micer Bertran dolsinelles e en Berenguer de relart los quals eren aqui tramesos per lo dit senyor per raho del dit parlament en lloch seu los quals de part del dit senyor proposaren als dits sindichs les necessitats quel dit senyor Rey hauia per raho de la dita guerra en la forma damunt tocada per que de part del dit senyor Rey pregauan charament ab gran Instancia los dits sindichs

que volguessen al dit senyor fer tal la ajuda perque ell volgues sustenir les grans messions que hauien afer per les rahons demont ditas E que la dita ajuda volguessen fer graciosament com per moltes rahons hagues gran perill en la trega per les quals rahons los dits sindichs Attenents que lo dit senyor Rey per la gran necessitat Ineuitable de la dita guerra de castella no podia venir personalment al dit parlament axi com damunt es dit E protestans que per aquest acte encara que fos contrari al fet que fan no sie fet nengun preiudici a las ciutats viles e llochs Reals de Chatalunya ne al dit senyor Rey pugue esser guanyat nengun dret en possessio o en propietat que per procurador o procuradors o altres persones puixe tenir parlament e tengan lur parlament ab los desus dits canceller e consellers o Jatsie que las ditas uniuersitats sien en moltes e grans quantitats e per moltes maneres encarregadas per les grans profertes e dons que han fetas al dit senyor Rey en temps passat com de quatre anys en sa li haien dados mes de trescentas milia lliures Entant que dupten fort que puixen trobar maneres de hauer los diners de que enten afer la ajuda present maiorment com los dits llochs e partida de aquells son per los dits carrechs despoblats car les gens de aquells llochs son tant apremudas per los grans carrechs desus dits que no poden sustenir aquells se Ixen dels llochs reals demunt dits E poblense en los llochs de nobles e de cauallers en los quals noy son apremudas per tants grans carrechs axi com clarament apar per experientia pero los dits sindichs haucnts gran desig e affectio que la honor del dit senyor Rey sia conseruada Guardants mes la necessitat del dit senyor Rey que llurs carrechs fan al dit senyor Rey graciosament do cauida en la manera esots les condicions següents ço es que les dites uniuersitats de la ditas ciutats viles e lloch reals de Chatalunya daran al dit senyor Rey per pagar caualleria que seruesque al dit senyor Rey en los dits afers setanta milia lliures Barceloneses de les quals pagaran al dit senyor Rey o aqui ell vulla vint y quatre milia lliures per tot lo temps de Maig primer vinent e vint y quatra milia lliures per lo mes de Agost apres següent E les romanents vint y tres milia lliures per tot lo mes de noembre següent de les quals pagues faran fer al dit senyor Rey E aqui ell vulla dita de taula de cambiador o de cambiadors per tal quel dit senyor Rey sen pugue ni ells seruir y ajudar en los afers demunt dits. E axi Empero quel dit senyor Rey o altres per ell haien amessio del dit senyor Rey cambiador o cambiadors en la taula o taules de la qual o de les quals les dites uniuersitats faran dir la quantitat demunt dita cara les dites uniuersitats faran seguratat bona e sufficient als dits cobrador o cobradores qui la dita faran pera que les uniuersitats ço es cascuna de les dites uniuersitats per la part que li vendra segons la taxatio que per los dits sindichs ne sera feta E que cascuna de les uniuersitats per tot lo mes de mars primer vinent haia e sia tinguda hauer son sindich o sos sindichs en la ciutat de Barcelona ab poder bastant de fer e de fer-

mar la seguretats demunt dita plau als dits embaxadors en nom del dit senyor Rey E acceptar lo dit do ab refferment de graties Pero prenguen los dits sindichs que per ço quel senyor Rey de present puix e hauer socos de alguna moneda quey sien en llurs uniuersitats que tantost deixen constituir sindichs que fasse obligatio de la primera paga de la proferta ço es de la part que a cascuna de les dites uniuersitats ne pertany al cambiador que en Berenguer de relat los nomenara per lo dit senyor. En res menys que no sperant lo terme que es donat per tot mars de fer les obligations e dites de tota la dita proferta tremeten llurs sindichs a la ciutat de Barcelona ab poder bastant de fer la obligatio de tota la dita proferta al cambiador o cambiadors quels seran nomenats hauda pero per ells Informatio de aquells qui seran anats a çaragossa per lo dit general que haien hagut recapte de les concessions de graties al dit general atorgades per lo senyor Rey Pero quel seruey de dit senyor nos puga retardar per fratura de moneda E per tal que les dites uniuersitats nil puixen les setanta milia lliures pagar e complir quel dit senyor Rey atore a les dites uniuersitats e acascuna de aquelles que aquelles quantitats que li vendran apagar puguen hauer per venudas de censals morts E de e ab lo dit senyor en lo dit osures o de mugubells o en qualseuol altra manera E puguen tenirles Impositions que ja son en cascun dels dits llochs o en aquells creixer o deua-cells posar axi en aquella forma e manera. E per tot aquell temps quels consellers payers e consols e Jurats de cascuna de les dites uniuersitats sera vist fahedor E que de aço alguna de les dites uniuersitats ni singulars de aquelles qui regescan ni tingan les dites Impositions per les dites uniuersitats no puguen esser demanats de compte per lo senyor Rey ne per nengun oficial seu nen puga ser feta Inquisitio contra algu ans ne sien creguts de la simpla paraula los consellers pahers consols e Jurats de cascuna uniuersitat Plau als dits embaxadors en nom del senyor Rey. Item quel dit senyor Rey e la senyora Reyna E lo senyor Duch E los senyors Infants E tots aquells qui son de casa del dit senyor o de la dita senyora o dels altres senyors damunt dits e totes altres persones de qualseuol conditio e ley sien paguen e haien a pagar en totes les Impositions posades e posadores per les rahons damunt dites Idem Item que les vendes de les dites Impositions se haien es deguen fer per los consellers pahers consols e Jurats de les uniuersitats de les ciutats viles e llochs hont se vendran o per aquells qui per ells ha asso seran assignats o deputats e que per lo dit senyor Rey ne per algun altre persona empetoament o enbarch algu no pugue esser fet perque cascuna uniuersitat no lleu ne pugue lleuar les dites Impositions tan entant longament tro sien satisfets en tots censals violaris usures mogubells e altres messions e Interessos aquelles dites uniuersitats E cascuna de aquelles sien o seran obligades per qualseuol raho. Idem Item que lo senyor Rey ne oficial seu ne altre per ell no pugue forsar per raho de ... ne per qualseuol altra manera

ensemps ne departidament les..... de les dites uniuersitats ciutats viles e llochs reals de chatalunya o alguna de aquelles de exir fora de llurs llochs de la festa cinquagesima primer vinent venidora a hun any lla donchs primer vinent e continuament seguint ne encara que puixe demanar les dites..... per raho de host ne per qualseuol altre manera per tot un altre any seguent finit lany demunt dit si donchs totes les dites osts en lo darrer any ensemps no hauia necessaries e aquel les ensemps no damanaua. Idem Item quel dit senyor Rey generalment ne singular no empre ne demant notificant significant requervint potestant o ampellant e en altra manera algun ciutada ne habitador de les dites ciutats viles e llochs Reals de chatalunya ab letres crides o en altra manera dins los dits dos anys E aquells que tro assi ha demanats per alguna de les dites maneres sien scusats. Empero que per asso no sie fet preiudici a les franqueses libertats e priuilegis. E per capitols de cort general. E per qualseuol altres maneres. Idem Item que lo senyor Rey ne altre per ell no pugue forçar alguna de les dites ciutats viles y llochs reals de chatalunya ne encara alguns singulars de aquelles de prestar a ells diners ni ferli alguna fermansa. Idem Item quel dit senyor Rey remeta a totes les dites ciutats viles e llochs Reals de chatalunya e als singulars de aquelles totes penes de ost fellides.... de plets contestats. E totes altres penes civils e pecuniaries axi de terces deguts per clams o per reclams o per fermes de dret com per altra manera semblant a les demunt dites o no en que les uniuersitats o singulars de aquelles sien correguts en Juy e fora Juy tro per tot lo present mes de febrer. Idem Item quel senyor Rey remete a tots los notaris de les dites ciutats viles e llochs reals de chatalunya totes penes pecuniaries e criminals e qualseuol altres en les quals sien incorreguts tro per tot lo present mes de febrer sino hauian seruat en les contractes per ell rebuts lo capitol o constitutio per lo dit senyor feta en la primera cort de perpinya sobre ells contractes notadors llargament en llurs capbreus. en les cartes del dits contractes lliuradors al es parts dins cert temps. Idem Item Inquisidors de les taules que los oficials del senyor Rey han de tenir elegesca e puixen elegir llur notari a les dites Inquisitiones segons que deuen e poden per constitutio de chatalunya. E que en asso per lo dit senyor no sie fet contract ne embargament algu per prechs ne en altra manera. Idem Item quel senyor Rey atorch a les dites ciutats viles e llochs reals de chatalunya e cascuna de aquelles que dins sineh anys primer vinents per lo dit senyor ne per oficial seu ne per altre en lloch seu no pugue esser trames ne posat comissari de qualseuol conditio sie per qualseuol crims excesses e penes en algunès de les dites ciutats viles e llochs reals de chatalunya ans de tots crims excessos. E penes comeses e comettedores dins qualseuol vegueria o ballia de les dites ciutats viles e llochs reals coneguen los veguer o ballies e altres ordinaris oficials dels llochs hont los dits crims delictes o penes son comeses o de si auant se cometran. Empero que en asso no

sien entesos los procuradors generals de chatalunya ni lo governador de Rosello e de Serdanya ne lo balle general de chatalunya ans aquell per llur offici o per comissio del senyor Rey puixen enquirir e punir los crims comesos e comettedors dins llurs Jurisdiccions E quel senyor Rey de present reuoch totes commissions que sien fetes a qualseuol comissaris qui vuy sien en los dits llochs reals o en alguns de aquells E totes comissions e poders que haïen del dit senyor per la dita raho manan aquells ab lletres sues que de aqui auant no usen de les dites comissions o poders a ells dats ans tots processos Inquisitiones E altres enantaments per ells fets contra qualseuol personas per les dites rahons lliuren als officials ordinaris dels llochs hont les dites Inquisitiones proces e enantaments son stats fets Plau als dits embaxadors en nom del senyor Rey. Axi empero que si los ordinaris eran dats per sospitosos quels puxien ser dat adiunct o adiuncts o prouehits daltres persones en lloch de aquells en aquell fet empero en lo qual serian dats per sospitosos. Item quel senyor Rey ne altra per ell no puga per forsa nullhom de les dites ciutats viles o llochs reals de chatalunya per tremetre en serdanya ne en altres llochs per mar ne per terre Plau als dits embaxadors en nom del senyor Rey sino en los llochs hont lo senyor Rey acostumat de fer fosses. Item quel senyor Rey ab carta sua atorch a les dites universitats de les ciutats viles e llochs reals de chatalunya que Ja sie aquell per Euident e notoria necessitat personalment no puixe esser stat en lo present parlament que per asso no puixe esser fet ne engendrat preiudici algu en llurs franqueses libertats e bons uses Plau als Embaxadors en nom del senyor Rey. Axi Empero que per la present resposta no sie axi mateix engendrat algu preiudici al dit senyor Rey. Item que totes les cartes prouisions E lletres qui son stades ator-gades e prouehides a sarrayena a Instantia dels dits sindichs axi en general com especial E encara totes aquelles cartes prouisions e lletres ques hauran a fer per raho de la present proferta o per qualseuol capitol en la dita proferta contengut sien franchises de dret de sagell e de tot altre dret quel senyor Rey o scriuans o altre per ell pertangues per raho de les dites cartes prouisions o lletres. Plau als dits embaxadors en nom del senyor Rey. Item que totes les dites cartes prouisions e lletres sien fetes e spatxades e lliurades per tot lo mitjant mes de mars primer vinent..... quel senyor Rey no fahas força alguna de pagar aquella uniuersitat que no hagues les cartes qui per ella se fahesen Plau als dits embaxadors en nom del senyor Rey axi Empero que ells o tingan aprop e que per negligentia llur nos trigas e que per asso no stiguen de assegurar la taula car asso en altra manera seria dan e allongament als affers del senyor Rey. Item que el senyor Rey reuoch e per reuocat haïe tots y sengles enantaments e sobreeiments E qualseuol altres prouisions fetes e fahedores en fauor de qualseuol persona o persones o bens de censals morts e de violaris manant atots y sengles officials seus que elongament sobreehiment o qualseuol prouisio per ell o

per altre en lloch seu fet e fahedors en preiudici dels dits censals morts o violaris haie per reuocats e per nulles e per no fets. Plau als dits embaxadors en nom del senyor Rey Item que tots y sengles capitols contenguts en les quatre profertes o dons del dit senyor Rey o al senyor Infant en Pere per ells fets per les dites uniuersitats en temps passat ço es una a vilafrancha e dues en Barcelona e una a lleyda que no contracte als capitols contenguts en la present proferta sien e stiguen en llur plena força e valor Idem Entenen Empero los dits sindichs expressament declaran que en les dites setanta milia lliures sien tinguts de pagar llur part les uniuersitats de monblanch de Tarrega de vilagrassa E de totes altres uniuersitats de viles castells e llochs que haien acostumat de pagar en les profertes passades los sindichs de les quals ne son estats en aquest parlament en aytal forma que les dites uniuersitats sien tatxades per los dits sindichs que en aquest parlament son presents be e llealment segons llur bon arbitre daço que a les dites uniuersitats tanyaria a contribuir y apagar en les dites setanta milia lliures E que cascuna de les dites uniuersitats sien forsades per lo senyor Rey o per sos oficials apagar la part quels pertanyera en les dites setanta milia lliures segons la taxatio per los dits sindichs fahedora o quel dit senyor Rey sie tingut e haie apendre en compte e arrebatre de las ditas setenta milia lliures les dites quantitat que ales uniuersitats de monblanch de Tarrega de vilagrassa e de totes les altres uniuersitats demunt dites qui en lo present parlament no han sindichs segons que dites axi que las altres uniuersitats qui en lo present parlament han sindichs noy sien tengudes en res Plau als dits embaxadors en nom del senyor Rey ço es quel senyor Rey pendra en son compte de les dites setanta milia lliures la part tocant en aquelles a les viles de monblanch Tarrega y vilagrassa e que les tallen porrata de asso que ensenblants profertes haien acostumat de pagar e altres que sien nouellament peruengudes al senyor Rey dels altres llochs Empero que han acostumat de contribuir ab lo general de chatalunya. E dels quals no hon sindichs en lo present parlament lo senyor Rey los fara forsar de pagar ço en que seran tatxats. Item com per lo dit senyor Rey o per lo dit senyor Infant en pere la donchs loc sensie stat ordenat que algun mercader ne altre persona no compre ne vena mercaderia alguna en lo lloch de vilagrassa passats los deu dias per los quals dure la fra en lo dit lloch de vilagrassa sots pena de cent murabatins e aço stant en dapnatge e periudici de tot lo general y especialment dels mercaders qui poden e deuen mercaderiar en aquell lloch se vullen sens tota pena e altre contracte Embarch que lo dit senyor fasse lleuar la dita pena posada en la dita declaratio e ordinatio. E axi que tot mercader E altra persona puixque comprar e vendre e feres mercaderias en temps de fra E apres en lo dit lloch de vilagrassa e en quals altres llochs se vulla sens tota pena es be vist als dits embaixadors que lo senyor Rey ordon que tothom puixc estar comprar e vendre e

anar ab sas robes E mercaderias En lo dit loch E per lo dit loch de vilagrassa durant la fira apuix sens Incurriment de la dita pena segoñs que es llegut per constitutions generals de chatalunya fermades e Jurades per lo dit senyor Rey en pera la fira no dur sino tant com per lo senyor Infant fos declarat E per lo senyor Rey confirmat Eromangue la dita declaratio E confirmatio en sa forsa el vigor en las altres coses. Item entenen los dits sindichs e expressament se saluen e retenen que per la present proferta ne per res contengut en los capitols daunt e deius scrits o en alguns de aquells no sie ne puixe esser ne engendrat algun preiudici a priuilegis libertats uses en franqueses de les dites uniuersitats E de cascuna de aquelles ne del general ans los dits priuilegis e llibertats franquesas e vos sien e resten en llur plena forsa e valor la present proferta ne los dits capitols ne res contengut en aquells en alguna manera no contrestant E quel senyor Rey ne fassa ara carta y priuilegi a tot lo general e a totes aquelles uniuersitats que lon voldran axi com mils epus profitosament fer e dictar se puixen a conseruatio de llur dret Plau a dits Embaxadors en nom del senyor Rey Entenen Empero los dits sindichs que de les dites setanta milia lliures les quals ara gratiosament offeren e donen al dit senyor se deuen conuertir en lo sou dels homens de cauall que lo dit senyor Rey enten hauer per raho de la guerra quel dit Rey de castella li fa E que aquella persona quel senyor Rey voldra E anomera rebre. E les dites setanta milia lliures E que aquella persona que les dites setanta milia lliures rebra e aquella qui les administrara fasse sagrament e homenatge en poder del dit senyor que la dita moneda conuertiran. En lo dit sou e no en nengunes altres coses entenen los dits embaxadors en nom del senyor Rey que la dita quantitat se haie conuertir en lo dit sou e no en als quant a la persona Elegidora asso lo senyor Rey hi prouehira. Item quels ordinaris del dit senyor de cascuna ciutat vila o lloch haien e sien tinguts de forsar en persona e bens tots aquells que compraran los dites Impositions eres douran de aquelles de pagar los precus e asso que deuran axir com per deute real o fiscal tota vegada que sien requests per los consellers pahers consols e Jurats de cascuna ciutat vila ó lloch Plau als dits embaxadors en nom del senyor Rey Item que en cars quels compradors dels censals morts e violaris que les dites uniuersitats a vendre per raho de la dita proferta E de les altres profertes e dons al dit senyor En temps passat fets vullen en aquelles vendes fermes del senyor Rey quel dit senyor Rey don poder o auctoritat al ordinari daquell lloch hont se vendran que per nom e auctoritat del dit senyor Rey fermen E decret Interposen en les dites vendes y que en les dites vendes y que vaylle aytant com si per lo dit senyor Rey eren fermades E aço haien afer los dits ordinaris sens messio de les dites uniuersitats E que daço haia carta aquella uniuersitat que lan voldra. Idem Item que si en les Impositions ques cullen es culliran en les dites viles e llochs reals de chatalunya per raho de la present pro-

ferta E de les altres profertes damunt dites o en los capitols sobre aquelles Imposicions fets o en alguns de aquells apenen duptes alguns o si y hauiá menester declaratio o contract here fet per alguna persona en pagar les dites Imposicions quels consellers pahers consols e Jurats de cascuna ciutat vila o lloch ço es casuns en llurs ciutat vila o lloch o aquells qui per ells y seren assignats o puixen Interpretar e declarar e quels ordinaris de cascun dels dits llochs sien tinguts de forsar E exquirir les declaracions per ells fetes tota apellatio remoguda. Idem Item que de totes les coses contengudes en los damunt dits capitols o de qualseuol de aquells sien fetes cartes del senyor Rey a totes aquelles uniuersitats que diran be llargament a profit de aquelles uniuersitats que les querran no mudada substantia franques de tot dret segons que ja es damunt. Idem los damunt dits capitols ab ses respostes e aquells fetes publicats en la casa del capitol de la seu de la ciutat de lleyda a vint y set dies de febrer en lo any de la Natiuitat del senyor mil trescents cinquanta set E apres foren presentats los presents capitols E closos e segellats ab sagell del bisbe doscha canceller del dit senyor per en Joan Torrellas de puigcerda misetger per los dits sindichs del dit parlament tremes al senyor Rey en la ciutat de Caragossa disapte a quatre dies de mars del any de la natiuitat de nostre senyor mil trescents cinquanta set qui aquells ab les dites respostes loha e aproua retifica e confirma e Jura aquells tenir e obseruar sens algun mudament E Encara per cartes e Justes rahons vol e atorgua que ultra la quantitat deduhidora de les dites setanta milia lliurès per co que y pertanguera a pagar á les viles de monblanch Tarrega e vilagrassa ne sie deduhider e rebadudes e preses en son copte sexcente triginta nouem libre quindecim solidi Barchinonensis E aquesta ferma lohament e aprobaument fo fet per lo senyor Rey en lo dia pus prop en poder den Jaume conesa secretari del dit senyor Rey.» (1)

Creyém convenient fer constar que á la colecció de Corts d' Aragó, Valencia y Catalunya, publicada en 4 tomos ab 5 volums per la Real Academia de la Historia, no hi figura aquest important é inedit document.

J. SOLER Y PALET.

(1) Les moltes paraules mal escrites que 's notan en aquest trasumpto, hi son posades tal com se llegeixen en lo dit *Llibre dels Privilegis de Tarrassa*.